

HOSPODÁŘSKÉ NOVINY

Viktor Votruba – Miroslav Trnka

Opustit přežitě koncepty

Pětileté sucho, kterým Česko prochází, je v očích bioklimatologa Miroslava Trnky historicky ojedinělou anomálií, která vychází z globální klimatické změny. Chování státu v takové situaci považuje za zpozdilé. „Připomíná mi to postoj Rakouska-Uherska v první polovině 19. století. Tehdy už v Anglii 50 let běžela průmyslová revoluce, u nás se ale přemýšlelo nad tím, zda jsou parní stroje dobré a nakolik je využít. Myslí si, že budoucnost našeho průmyslu jsou nízkemisní technologie, a je v našem bytostném zájmu, abychom jejich nástup zachytili,“ upozorňuje Trnka. Mezinárodní klimatické závazky podle něj plní republika jen díky tomu, že v 90. letech neúmyslně přišla o podstatnou část těžkého průmyslu, ale také dramaticky regulovala stavy skotu.

Zemědělcům se v posledních letech vyčítá špatné hospodaření s půdou. Vy se jich do jisté míry zastáváte a poukazuje na to, že suchem trpí i ty země, kde se hospodaří pro nás ideálním způsobem. Není tedy potřeba, aby čeští pěstitelé zásadně měnili postoj k půdě?

Zemědělství samozřejmě potřebuje velké systémové změny. Potřebujeme pestrá krajina, která se ze sucha rychleji vzpamatuje. Určitě to ale nemůžeme brát tak, že když změníme krajinu, nebudeme mít problémy se suchem. Když se podíváme na dopady sucha v Rakousku, Belgii nebo Nizozemsku, jsou dost podobné jako u nás. Ani ta pestrá krajina mu nezabrání. Důvod sucha je ve změně klimatu. Zemědělců se zastávám proto, že upnout se na špatná řešení si kvůli času a financím nemůžeme dovolit.

Začátkem týdne se po roce sešla Národní koalice pro boj se suchem, složená ze zástupců vlády, úřadů, vodohospodářů i akademiků, za které jste jejím členem. Jste s výsledkem jednání spokojen?

V zásadě jsem spokojen s jeho průběhem. Ještě před pěti lety by tématu sucha nikdo tolik váhy nepřikládal. Teď ho má vláda jako prioritu. Nepamatuji

si žádnou epizodu sucha, aby se v Česku takto detailně řešila.

S čím jste na to jednání šel?

Prezentoval jsem tam dvě témata. Tou významnější zprávou bylo, že nepozorujeme jen růst teploty a úbytek srážek, ale dochází ke změně celého cirkulačního systému. Procházíme historicky ojedinělou anomálií. V přímém přenosu vidíme projevy klimatické změny. Podle dat, která máme k dispozici, bylo v minulém a předminulém století tak dlouhé období sucha prakticky vyloučeno. Šel jsem tam tedy s tím, že Česko by mělo vnímat emise jako skutečný problém a že ho coby stát, který má v přepočtu na obyvatele emise relativně vysoké, a to i v rámci Evropy, čeká hodně domácích úkolů. Těžko můžeme chtít z Evropské unie hodně peněz k adaptaci na změnu klimatu, když jsme současně kvůli průmyslu jedněmi z největších producentů oxidu uhličitého na hlavu v Evropě.

Skutečný problém je tedy zvyšující se koncentrace skleníkových plynů v atmosféře?

Samozřejmě a byla to i moje klíčová poznámka na jednání Národní koalice pro boj se suchem.

Česko se jako jediný stát visehradské čtyřky nehlásí k tomu, že finanční balíky na podporu ekonomiky po koronavirové krizi mají vést k transformaci na udržitelnou společnost. Je také kritikem Zelené dohody pro Evropu. Není to krátkozraké?

Vnímám to jako chybu. Chápu obavy zástupců podniků. Samozřejmě pro stát našeho zaměření a s naším množstvím emisí vyžaduje Zelená dohoda velmi ambiciózní přístup. My klimatické dohody plníme zejména díky tomu, že se snižování množství emisí vztahuje k roku 1990. Po něm emise dramaticky poklesly.

Tehdy to byl efekt zavírání velkých průmyslových podniků.

Přesně tak. Kdyby byl rozhodným obdobím rok 1995, už 25 let řešíme problém, jak emise snížit. Jako společnost

jsme před tuto výzvu nebyli postaveni, žili jsme z toho jednorázového snížení na počátku 90. let. A na společnosti se hluboce podepsal skepticismus, který zosobňoval zejména Václav Klaus starší. Pozoruji, že už mizí – jen o dvacet let později, než by bylo záhodno.

Zaspali jsme dobu?

Mně to připomíná pozici Rakouska-Uherska někdy v první polovině 19. století. V Anglii už téměř 50 let běžela průmyslová revoluce a u nás se přemýšlelo nad tím, zda jsou stroje dobré, nakolik je využít a jaké na ně uvalit clo. Budoucnost našeho průmyslu by měly být nízkemisní technologie. Je v našem bytostném zájmu jako průmyslového státu jejich nástup zachytit nebo dohnat. Upřímně si myslím, že v podnicích už to často vědí a uvažují tak. Pokud by ale cítili větší podporu státu, bylo by to pro ně lehčí a šli by do většího rizika. Navíc, pokud ta nová pravidla hry nepřijmeme, jen poškodíme naši budoucí konkurenceschopnost.

Jakou bychom v tomhle směru tedy podle vás měli zastávat pozici?

Měli bychom být spíš v první polovině pelotonu států, které jsou v tomto směru progresivní a myslí dopředu. Nynější sedmadvacátá pozice v žebříčku EU není dobrá. Samozřejmě si můžeme vyjednat výjimky pro ohrožené sektory, ale nemůžeme setrvávat na konceptech, které se přežily.

Je postkoronavirová krize příležitostí k nastavení udržitelné ekonomiky?

Myslím si, že epidemie nám ukázala, že je možné provést fundamentální změny, pokud je dostatečný tlak. Peníze na to jsou. Když se podíváte na to, kolik jsme jich schopni nyní do ekonomiky dát a kolik jsme do ní nalili při minulé finanční krizi, jsou to řádově částky, jaké bychom potřebovali na změnu k udržitelné ekonomice.

V Česku jsou velmi kritizovány meliorace. Podle přírodovědce Jakuba Hrušky z Ústavu výzkumu globální změny, kde také působíte, sehrávají zásadní negativní roli při odvodňování zemědělské

půdy. Ministr zemědělství Miroslav Toman je ale jako zásadní problém nevnímá a upozorňuje, že meliorace jsou oboustranné, krajinu nejen odvodňují, ale také do ní přivádějí vodu. Jsou podle vás velkým problémem?

Je to vždy otázka lokálního vnímání a osobní zkušenosti. Znam meliorace, které fungují tak, že vodu z pozemků odvádějí příliš rychle, ale představa, že v Česku máme odvodněno 1,2 milionu hektarů – a to stojí na pozadí našich problémů – není reálná. Většina meliorací je neudržovaná a vodu už neodvádí tak, jak bylo projektováno. Určitě mají vliv na řadu míst, jako zásadní klíč k řešení sucha bych je ale neviděl. Na konci dubna v krajině za posledních pět let chybělo 800 litrů na každý metr čtvereční. Polovina proto, že byly nižší srážky, druhá proto, že krajina měla kvůli delší vegetační sezoně a vyššímu výparu i vyšší nároky. Těch 800 litrů nám prostě chybí a násobeno plochou státu to je obrovské množství. Samotné rychlejší odtékání vody z krajiny je kombinací několika věcí. První, kterou nezměníme, je reliéf našeho území. Druhá je hrubost mozaiky krajiny – je v ní moc jednotlivých polí a málo okrajů, které by vodu vedly po vrstevnici a nutily ji zasáknout. Pak jsou tu věci týkající se kvality půdy a její struktury. Nejde nutně o nedostatek organické složky, ale o to, že máme málo luskovin, vojtěšky, málo pícnin, tedy rostlin, které půdu primárně zlepšují. Chybí proto, že jsme se jako stát už v 90. letech rozhodli výrazně omezit živočišnou výrobu, a tak nemáme hnůj ani pícniny. Důsledek vidíme na polích.

Ministr zemědělství ale již delší dobu říká, že živočišnou výrobu jeho úřad podporuje a podporovat bude.

Ano, ministerstvo si to uvědomuje a ty kroky ke změně se dělají a dělaly se už i za předchozího ministra. Musíme si ale být vědomi i toho, že živočišná výroba nás nespasí. Dnes máme dvojnásobnou užitkovost u mléčného skotu, potřebujeme její tedy polovinu oproti 90. letům. O to je i méně hnoje. Pokud bychom ho chtěli víc, znamenalo by to, že bychom museli zvýšit jeho spotřebu nebo pro něj někde najít nový odbyt. Z druhé strany proti tomu jde snaha o celkové snižování emisí skleníkových plynů,

kteří způsobují globální oteplování. Zrovna produkce masa a chov hovězího dobytka patří k jejich původcům.

Větší podporou živočišné produkce bychom tedy životnímu prostředí moc neprospěli.

Zemědělství je ucelený systém s koloběhem látek a energie. Musíme v něm najít rovnováhu, která odpovídá potřebám trhu i krajiny. Právě ohled na krajinu nám ale chybí. Strategie, kterou si s sebou neseme ještě z 90. let, se orientovala zejména na tržní možnosti zemědělství. Tehdy jsme se primárně přiklonili k velkoplošné rostlinné výrobě. Teď vidíme důsledky tohoto rozhodnutí. S momentálně dostupnou pracovní silou bude vždy část našeho zemědělství postavená na rostlinné produkci s velkou mírou mechanizace.

Co tedy máme dělat?

Potřebujeme ke krajině přistupovat jako k celku a využívat regionální specifity. Nemůžeme například stejný vzor použít na krajinu Polabí, kde lze úspěšně kombinovat polní výrobu například s pěstováním zeleniny, a pro Vysočinu, kam zase patří pastviny a živočišná produkce. Musíme se vyvarovat toho, abychom pěstovali například kukuřici na bioenergií tak, aby to vedlo k erozi a nakonec k emisím skleníkových plynů. Měli bychom pečlivě uvažovat o podpoře bioenergií, aby nebyla na úkor organické hmoty, kterou do půdy potřebujeme dostat. To nejdůležitější, co bychom si jako stát měli říci, a vláda by si to možná měla nechat občany stvrdit v dalších volbách, je otázka: jakou chceme mít krajinu a jak toho dosáhneme? Je to proces, který bude trvat celou generaci a změně klimatu se budeme přizpůsobovat neustále. Tato epizoda sucha nebude během našich životů jediná. Zatím je to jen takový test.

Proč se tolik kritiky valí právě na zemědělce?

Ve skutečnosti je zemědělství jen indikátorem toho, co se děje v krajině. Sucho nás právě tam bolí, a to i ekonomicky. Kdybychom ale chtěli problém řešit, nemůžeme si jen stěžovat na zemědělce. Musíme snižovat emise. Potřebujeme změnu v krajině, nemůžeme to ale stavět tak, že když investujeme dvacet miliard do pestré krajiny, vyře-

šíme tím sucho. Nevyřešíme. I když se podíváme do minulosti, do doby, kdy se u nás hospodařilo tradičně. V 19. století jsme měli trojnásobné množství hospodářských zvířat a oralo se jen zvířecím potahem, pole neměla víc než dva hektary a měli jsme spoustu rybníků, stejně přišla sucha, která trvala dva roky. Zemědělci a lesníci mají co zlepšovat, nejsou ale původci tohoto sucha.

Ministerstvo zemědělství začátkem týdne uveřejnilo seznam 31 nových lokalit, které by mohly být vhodné pro stavbu nových přehrad. V Česku už je vytipováno téměř sto míst. Budou podle vás někdy potřeba desítky nových přehrad? Na začátku 90. let takových míst bylo na seznamu několik stovek. Řada těch profilů byla vytipována již za Rakouska-Uherska. Míst, kde lze postavit přehradu, v krajině moc není. Nikdo netvrdí, že na všech vybraných místech musí přehrady být. Ten seznam je spíš takový princip předběžné opatrnosti, aby se tam nestavělo nic jiného, pro případ, že by byly přehrady v budoucnu potřeba.

A potřebujeme nové přehrady už dnes? Některé vodní toky mají svou bilanci velmi napjatou. Bez přehrad, které jim nadlepšují (dotují vodou), by z nich byly jen stoky z čistíren odpadních vod. Při budování přehrad bude vždy potřeba vyvážit zájem ochrany přírody. Jejich dalším stavbám se v budoucnu nevyhneme. Pro určitá území nebudou jiná řešení. Nebýt povrchových nádrží, pět milionů lidí u nás nejspíš nemá co pít.

Ochránci přírody zpravidla s přehradami nesouhlasí.

A já jim rozumím. Musíme si uvědomit, že všechny ty lokality, které jsou vytipovány pro stavby vodních přehrad, jsou krásné a najdete tam úžasná místa, mimo jiné ale díky tomu, že jsou blokovány pro stavbu přehrad. Často už 90 let jsou tak chráněny před zástavbou. Kdyby tomu tak nebylo, už jsou tam dávno rekreační objekty, hotely či domy. Z pohledu ochrany přírody je začlenění nových lokalit na seznam míst chráněných stavební uzávěrou vlastně dobrá zpráva.

[Hospodářské noviny, 15. 5. 2020, s. 12, © 2020 *Economia*, a. s. ISSN 0862-9587]

Návrat do budoucnosti. Skleněná budova Jiřího Opočenského a Štěpána Valoucha srovnává krok české architektury se světem

Nestává se příliš často, aby se na malém městě zrodila vskutku velká architektura. Její autoři Jiří Opočenský a Štěpán Valouch uplatnili empatický

Sídlo firmy Lasvit v Novém Boru
Autoři: Jiří Opočenský a Štěpán Valouch

přístup, který dovoluje mnohé, ku příkladu ryze soudobý projev přiřadit k historickému, aniž by došlo ke stylové srážce. Naopak, z výsledku je patrné vzájemné obohacení. Souzvuk. Sledujeme nejprve citlivou rekonstrukci, postupné ožívování, následné rozvíjení a dotváření nového celku.

Genius loci a investor

Klíčovou roli zde sehrává investor, který si vybral architektky na základě výsledků soutěže, i genius loci. Lasvit je ambiciózní firma vyrábějící rozměrné skleněné objekty, svítidla či instalace do divadel, muzeí, hotelů, konferenčních sálů. Nový Bor je zase považován za hlavní město českého skla, které odtud v devatenáctém století expandovalo do celého světa. Proto firma koupila dvojici novoborských empírových domů pocházejících z konce osmnáctého století s tím, že je promění do podoby „vlajkové lodě“, která bude vyjadřovat vztah ke zdejší tradici, k přítomnosti – a konečně i budoucnosti.

V původních dřevěných, na svou dobu kvalitně postavených dvoupatrových budovách s valbovými střechami směřujícími do Palackého náměstí a přílehlé Palackého ulice bývaly sklářské dílny i učiliště.

Sklo tedy objekty prostoupilo, tvoří jejich DNA. Kdysi byly tyto památkově

chráněné domy propojeny nevzhledným zděným „krčkem“, který nyní nahradila skleněná budova symbolizující poslání firmy. Stojí na obdélníkovém půdorysu, završená – stejně jako prvotní domy – valbovou střechou. Je opravdu ze skla. Celou střechu i fasádu pokrývají tašky z tvrzeného skla, přičemž jejich podoba je odvozena z břidlicových dílců, jež jsou pro charakter staveb v dané oblasti typické.

Září jako vybroušený křišťál ve dne v noci, těžko by se dal lépe vyjádřit účel, k němuž soubor pospojovaných budov slouží.

Architektura se vlastně stává exponátem, který ukazuje kreativitu firmy, jež si sama fasádu vyrobila pomocí technologie lehaného skla.

V přízemí skleněného domu je kavárna pro zaměstnance, odkud lze vstoupit na esteticky ztvárněný dvůr. V patře najdeme zasedací místnost připomínající galerii, neboť jsou v ní vitríny s ukázkami exkluzivní sklářské tvorby. Pořád se však jedná také o spojovací část, díky níž spolu mohou komunikovat přílehlé budovy stejně samozřejmě, jako by se jednalo o jedno tělo.

Staré domy byly omlazeny s velkou péčí. Vnější zateplení nahradila poctivá hliněná fasáda – jíl smíchaný se slámou, jež má lepší tepelné a izolační vlastnosti než polystyren a k historické architektuře patří. Může dýchat! Trámy byly vyměněny jenom tehdy, když byly nenávratně poničené, a stěny interiéru jsou pokryty stovkami kolíčků, které kdysi sloužily k uchycení omítky. Krovny zůstávají odhalené a předvádějí v plné kráse vzestupnou prostorovou dynamiku podpor šikmých střech. Na krajní dům pak organicky navazuje ryzí novostavba částečně uzavírající firemní areál mezi Palackého a Novou ulicí. Je to černý betonový objekt se třemi ochozy a jeřábovou dráhou, kde se kompletují, testují a poprvé před klientem prezentují složité, často mnoho tun vážící lustry. Budova je vyřešena flexibilně, takže pokud by to bylo někdy nutné, může se překlenout patry a sloužit jako kanceláře.

Až k jádru problému

Architekti Jiří Opočenský a Štěpán Valouch mají společnou kancelář pouhých třináct let, ale už si stačili vydobýt renomé. Jejich tvorba se vyznačuje silným důrazem na pochopení místa, stejně jako schopností interpretovat minulost: ponechat z ní to, co je důležité, a následně přivést architekturu do funkční podoby, která může obstát v moderní době. V tomto duchu na sebe upozornili v roce 2009 obnovou venkovské chalupy v Tupadlech, revitalizací Spolkového domu ve Slavonicích, která jim roku 2015 přinesla možnost ucházet se o Evropskou cenu za architekturu, a také loni, když provedli konverzi objektu bývalé kotelný Vysoké školy chemicko-technologické v Praze na neformální auditorium. Po stránce tematické jde sice o rozdílné „akce“, ale pokaždé vyjadřují snahu postihnout jádro řešeného problému.

Sídlo firmy Lasvit je prozatím jejich vrcholem. Návrhy, nákresy a vizualizace byly poprvé publikovány v roce 2014. Zaujaly inovativností, odvahou, ale připomínaly spíše jen vizi, která zůstane na papíře, než něco, co by se mělo opravdu uskutečnit. Realita je nakonec přesvědčivější než prvotní záměry.

Ještě před karanténou jsem ve vzniklém „čtyřdomí“ strávil několik hodin, procházel jsem propojené domy od sklepa až po střechu, sledoval jednotlivé dobové vrstvy – a především jsem vnímal přirozené „osídlení“ desítkami činorodých designérů, konstruktérů, vývojářů a manažerů. Dané prostředí okamžitě přijali za své, zabydleti je a nyní už generuje další sklářská díla. Pozitivní atmosféra, energie a vzrušení z hledání nového se daly skoro nahmatat.

Nový Bor dostal v sídle firmy Lasvit architekturu, která může Česko sebevědomě reprezentovat v zahraničí. Je srovnatelná s produkcí švýcarského architektonického studia Herzog & de Meuron, ověčeného Pritzkerovou cenou, konkrétně s jejich basilejským Muzeem kultur. Je dobré vědět, že alespoň v některých ohledech jsou čeští architekti schopni srovnat krok se světem.

[Petr Volf. Návrat do budoucnosti. Skleněná budova Jiřího Opočenského a Štěpána Valoucha srovnává krok české architektury se světem. In: *Magazín Hospodářských novin ego!* 30. 4. 2020, s. 14–16]

Na životní prostředí je třeba myslet nejen 5. června

V posledních šesti letech se ombudsman zabýval více než 4 500 podnětů, které se ve větší či menší míře týkaly životního prostředí, ať už šlo o stavební činnost ovlivňující krajinu, posuzování vlivu staveb na životní prostředí, terénní úpravy s odpady na odtokové podmínky v území, provoz průmyslových podniků s vlivem na kvalitu ovzduší, vypouštění odpadních vod, nakládání s odpady, kácení stromů, ochranu zemědělské půdy, hlukovou zátěž a další.

„Nejen dnes, ve světový den životního prostředí, bychom měli myslet na to, že jakákoli lidská činnost ovlivňuje životní prostředí v dlouhodobém horizontu a často nevratně. Zodpovědný přístup by měl být samozřejmostí, a to nejen u jednotlivců, ale především u orgánů státu,“ připomíná ombudsman Stanislav Křeček.

Se zásahy do životního prostředí se ve své práci setkává především v oblasti stavebnictví. Prolínání stavební činnosti s ochranou životního prostředí může ilustrovat žaloba ve veřejném zájmu týkající se známé nepovolené stavby fotovoltaické elektrárny v Krušných horách. Ombudsman v ní napadal postup stavebního úřadu, který nezákonně povolil a umožnil realizaci stavby. Významnou okolností byla právě ochrana životního prostředí, protože stavební úřad mj. nevyhodnotil vliv této průmyslové stavby na životní prostředí, možný a pravděpodobný zásah do krajinného rázu.

Posuzování vlivů na životní prostředí

Ombudsman se také opakovaně setkává s nedostatečným posuzováním vlivů investičních záměrů na životní prostředí a území. *„Každý záměr nového využití území by se měl stát předmětem důkladného posouzení. Zejména v případě návrhu aktivit s očekávanými významnými dopady na okolí je zapotřebí, aby státní správa i samospráva dbaly na komplexní posouzení s cílem maximálně citlivého začlenění do území. Právě posuzování vlivů záměrů na životní prostředí je klíčové,“* zdůrazňuje ombudsman. V některých případech snaha o urychle-

ní povolení upozaduje zájem na ochranu životního prostředí. Stále tak dochází k případům záměrného rozdělení velkého projektu na několik menších, aby se investor vyhnul povinnosti posouzení vlivu na životní prostředí. Podle ombudsmana by takovým postupům měly stavební úřady důsledně bránit.

Průmyslové areály a ochrana ovzduší

Ombudsman se pravidelně setkává také se stížnostmi na provoz průmyslových areálů. Lidé si stěžují na hluk, prach, znečištění ovzduší. Podle ombudsmana by těmito situacím měla v první řadě předcházet obec důsledným územním plánováním, aby průmyslová činnost nebyla umístována do blízkosti obytné zástavby. Pokud totiž taková situace nastane, je obtížné ji uspokojivě řešit.

Pokud však někdo provozuje zdroj znečištění ovzduší v rozporu se zákonem, může inspekce životního prostředí nebo obecní úřad obce s rozšířenou působností rozhodnout o zastavení takového provozu. Právní úprava je v tomto případě přísná, aby bylo možné rychle a účinně zasáhnout proti provozovateli zdroje znečištění ovzduší. Na druhou stranu jsou ale úřady při zakazování provozu opatrné a tento nástroj využívají jen v případech naprosto spolehlivě zjištěných a velice závažných stavů.

Příkladem může být provoz lisovny plastů, na který si kvůli zápachu a znečišťování ovzduší stěžovali lidé žijící v sousedství. Namítali, že provozovatel nemá potřebné povolení k provozu zdroje znečištění ovzduší. Inspekce životního prostředí k případu přistupovala rezervovaně a zohledňovala, že se provozovatel snaží potřebné povolení získat. Po šetření ombudsmana však nejprve provozovateli uložila pokutu a nakonec v souladu se zákonem rozhodla o zastavení provozu.

Přísnější limity pro komunální čistírny odpadních vod

Ombudsman se v průběhu let opakovaně setkával s případy, kdy vodoprávní úřady při vydávání nového povolení k vypouštění odpadních vod pro stávající městskou čistírnu odpadních vod stanovily mírnější limity, než byla čistírna odpadních vod schopna dodržovat. Do vodních toků a nádrží se tak vypou-

štělo víc znečišťujících látek. Na základě doporučení zpracovalo Ministerstvo životního prostředí novelu nařízení, které limity stanovuje, a zpřesnilo také slovní popis nejlepší dostupné technologie pro čistírny odpadních vod.

Ubývá zemědělské půdy

Podle údajů Českého statistického úřadu přišla Česká republika mezi lety 1989 a 2019 o více než 94 000 hektarů zemědělské půdy. I to je jedním z témat, která se prolínají stavební agendou v působnosti ombudsmana, protože jsou to právě stavební záměry, které zasahují do krajiny a zemědělské půdy. Jeden z posledních takových případů se týkal kontroverzního záměru průmyslové zóny v sousedství plzeňského městského obvodu Litice. Průmyslová zóna by zde měla vzniknout na 13,5 ha kvalitní zemědělské půdy. Krajský úřad i Ministerstvo životního prostředí konstatovaly v rámci postupu dle zákona o posuzování vlivu na životní prostředí, že záměr nemá významný vliv na životní prostředí. Ministerstvo přitom účelově obešlo a nerespektovalo závazný právní názor vyslovený soudem. Případem se už začalo zabývat Nejvyšší státní zastupitelství v souvislosti s možností podat žalobu ve veřejném zájmu.

Snížení ochrany životního prostředí s novým stavebním zákonem

Ochrana životního prostředí nabývá na důležitosti zejména v současné době, kdy probíhají legislativní práce na rekodifikaci veřejného stavebního práva. Ombudsman již od počátku, kdy byl představen věcný záměr nového stavebního zákona, nesouhlasil s navrhovanou integrací dotčených orgánů, kam patří i orgán ochrany životního prostředí, a žádá, aby bylo upuštěno od začlenění těchto agend do činnosti stavebních úřadů. Považuje navrhovanou integraci za nepřijatelné riziko, kdy může být ochrana životního prostředí bezprostředně ohrožena na úkor požadavku na „zrychlení“ povolovacích procesů. *„Ze svých dlouholetých zkušeností nemohu říci, že by rychlost byla vždy tím nejdůležitějším pro dobro věci,“* dodává ombudsman.

[Tisková zpráva Kanceláře veřejného ochránce práv, 5. 6. 2020]

Někteří olomoučtí developeři, investoři, projektanti a architekti spojili své síly a vytvořili sdružení Olomouckých architektů a stavitelů (SOAAS), které chce komunikovat s radnicí při územním plánování a rozvoji regionu.

„Naši ambicí je stát se partnerem městu Olomouc. Nabízíme naše dlouholeté zkušenosti z každodenní praxe při přípravě a realizaci nejrůznějších investičních stavebních projektů a nejen to. Jsme připraveni poskytovat odborná stanoviska a názory, na které by vedení města mohlo brát zřetel v kontextu například zlepšování procesu územního plánování a obecně rozvoje území,“ řekl předseda správní rady SOAAS Pavel Vrba.

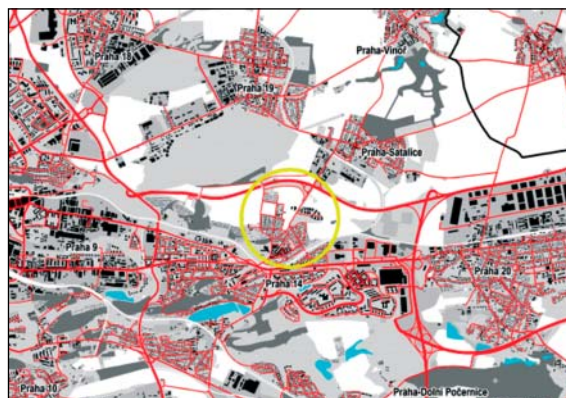
Příprava vzniku sdružení začala před rokem a zahájil ji ředitel Okresní hospodářské komory Olomouc Radim Kašpar. *„Snažil jsem se v první fázi oslovit praktiky, lidi, za nimiž jsou viditelné výsledky jejich práce. Našli jsme množství společných témat,“* uvedl Kašpar, podle kterého má komora pomáhat podnikatelům.

Sdružení už zprovoznilo web, na kterém prezentuje své aktivity i členy. *„Průběžně zde budou publikovány relevantní aktuality, studie, pozvánky na nejrůznější akce, ukázky příkladů dobré praxe ze zahraničí, a to třeba i v otázce symbiózy památkově chráněných území s moderní architekturou,“* uvedlo sdružení.

[StavbaWEB. CZ, ČTK, 2. 6. 2020]

Území pražských Kyjí – Hutí se už nebude nadále nekoordinovaně rozvíjet. Městská část Praha 14 vznesla požadavek na zpracování urbanistické studie

Kyje-Hutě – Hloubětín. Pražští radní rozhodli, že studii zajistí Institut plánování a rozvoje hl. m. Prahy (IPR). IPR vybere zpracovatele, který vytvoří studii na území o velikosti 226 hektarů, jež se bude věnovat výstavbě, veřejným prostranstvím, ale i krajíně a dopravě.

Pražská čtvrť Kyje-Hutě prošla v posledních letech živelným rozvojem. Byla zde vybudována jak zástavba rodinných, tak i několik bytových domů, které na sebe nenavazují a nejsou vzájemně propojeny. Kromě toho není v území dostatečně koordinována dopravní a technická infrastruktura, veřejný prostor, ale ani krajina a zeleň. Rada hlavního města Prahy proto zadala IPR zajistit do konce března roku 2021 urbanistickou studii, která bude brát v potaz veškeré parametry lokality. V území by se poté mělo rozhodovat podle ní.

„Rozvoj území pražských Kyjí a Hloubětína není v současné chvíli řešeno odpovídajícím způsobem a nevypadá tudíž tak, jak bychom si přáli. Existuje zde územní studie Na Hutích – střed, která slouží jako závazný podklad pro rozhodování v centrální části lokality. V platném územním plánu však existují další rozvojové plochy, které jsou určeny k výstavbě, a momentálně máme k vypořádání množství žádostí o změnu územního plánu. Je proto nutné vypracovat dokument, který bude sloužit jako podklad k takovému rozhodování,“ popisuje důvod vzniku nové studie Petr Hlaváček, náměstek primátora pro oblast územního rozvoje.

Cílem studie je určit, které plochy budou moci být zastavěny, nebo jaké maximální výšky může zástavba dosahovat. Dále se bude věnovat i krajíně a zaměřit se na řešení veřejných prostranství. Studie také navrhne dopravní řešení, které vhodně naváže na již existující dopravní síť a zajistí obsluhu všech stávajících i nově navrhovaných staveb. Studie bude komplexní a věnovat se bude také opatřením pro chodce a cyklisty, veřejné vybavenosti i technické infrastrukturu.

„Smyslem studie je vytvořit podmínky pro budoucí kvalitní zástavbu tak, aby byly zachovány přírodní hodnoty a mohla zde vzniknout příjemná rekreační lokalita, která bude sloužit nejen místním obyvatelům,“ upozorňuje na důležitost zachování rozhraní mezi městem a otevřenou krajínou Ondřej Boháč, ředitel IPR. Území je totiž součástí tzv. zeleného pásu, který má vzniknout okolo prstence Prahy. V lokalitě se navíc nachází i důležitá přírodní památka Cihelna v Bažantnici a osada Hutě, ze kterých bude návrh krajinného řešení vycházet.

„Území Kyjí-Hutí již od pradávna propojuje přírodu a člověka. Pozůstatky bývalých povrchových dolů mu propůjčují unikátní genius loci. Překotný a živelný rozvoj v posledních dvaceti letech bohužel přinesl leckdy necitlivé developerské zásahy do území – bylo zastavěno bývalé přirozené centrum, absolutní nedostatek občanské vybavenosti a velké problémy s dopravou. Městská část se snaží dílčí problémy průběžně řešit, naráží však na nedostatek volných ploch a zastaralý územní plán. Zpracování kvalitní územní studie zahrnující i širší vztahy a respektující duch místa je podmínkou pro budoucí rozvoj území a dobudování chybějící infrastruktury. Mým přáním je, aby Kyje-Hutě byly fungující dopravně dobře propojenou městskou čtvrtí – zahradním městem, kde obyvatelé mají dostupné potřebné služby a zázemí blízko bydliště. Věřím, že připravovaná studie tyto cíle naplní,“ doplňuje Radek Vondra, starosta MČ Praha 14.

[IPR Praga, on-line, 4. 5. 2020]

Architekti z ČVUT v Praze podali návrh na prohlášení sedmi staveb osmdesátých let za nemovitou kulturní památku

Kulturní dům s lázeňskou kolonádou v Teplicích od Karla Hubáčka, Michaela Brixe a Martina Rajniše z let 1977–1986 nebo Domov pro seniory Bohnice od Jana Linka a Vlado Miluniče z let 1972–1981 byly mezi sedmi stavbami osmdesátých let, které by podle týmu architektů v čele s Petrem Vorlíkem z Ústavu teorie a dějin architektury FA ČVUT zasloužily mnohem více pozornosti. Proto podali koncem dubna Ministerstvu kultury ČR návrh, aby je prohlásili nemovitou kulturní památkou.

Mezi dalšími objekty byl také městský bazén v Tachově (Eduard Schleger, Lukáš Liesler, 1980–1992), Provozně technická budova DP Metro v Praze-Novém Městě (Aleš Moravec, František Novotný, 1981–1989), Divadlo pracujících Most (Ivo Klimeš, 1979–1985), Kulturní dům v Uherském Brodě (František Jelínek, Jiří Zniszczoł, 1978–1985) nebo pošta Stodůlky, Praha, čp. 1516 (Tomáš Brix, Martin Kotík, Václav Králíček, 1979).

Výběr staveb vychází z dlouholeté práce kolektivu odborníků se zaměřením na moderní a poválečnou architekturu, jenž akceleroval v rámci výzkumného záměru Architektura osmdesátých let v České republice (Ministerstvo kultury České republiky v programu NAKI II – DG18P02OVV013). „V žádném případě se však nejedná o závěrečný, kompletní soubor potenciálních kulturních památek ze sedmdesátých a osmdesátých let. Tato podceňovaná, avšak pozoruhodná éra „probublávání“ nových myšlenek teprve čeká na své uznání,“ řekl Petr Vorlík z Ústavu teorie a dějin architektury FA ČVUT.

Seznam staveb, jež si zaslouží zvláštní režim péče a pozornost odborné veřejnosti, se v budoucnu jistě mnohonásobně rozšíří. V tomto případě se jedná o výběr, jenž vznikl jako vyhodnocení obsahu právě vydané knihy (A)typ / architektura osmdesátých let, první pub-

likace výzkumného záměru. Při výběru autoři zohlednili zejména komplexní architektonické kvality původních návrhů, důslednost realizace, význam pro dějiny české moderní architektury i pro identitu místa, a v neposlední řadě výtečný autentický stav těchto budov.

[Tisková zpráva ČVUT v Praze, 6. 5. 2020]

StavbaWEB

Koronavirus podle Koolhaase změnil i architekturu

Nizozemec Rem Koolhaas, který získal Pritzkerovu cenu za architekturu, je zapřísáhlý kritik nynější podoby letišť, protože podle něj ztratila svůj původní smysl. Teď, v době koronaviru, svou kritiku rozšířil – domnívá se, že je třeba znovu promyslet a přeorganizovat podobu mnoha veřejných prostor. A týká se to i měst, zejména těch, jejichž smyslem se postupně stala jen atraktivita pro návštěvníky. O Koolhaasových názorech napsal americký časopis Time.

Se svou kritikou letišť se Nizozemec netají: „Do jejich spleťtých útrob vstoupit musíme. A má to jediný cíl, totiž donutit nás nakupovat.“ Zástupy pasažérů jsou tak hnány labyrintem konstruovaným tak, aby vytvářel trvalý pocit přelidněnosti, lidé nemají možnost rozhodnout se po svém a udržet si odstup. Letiště tak ztratila svůj hlavní účel. „Býval to vysoce racionální prostor, který vám jednoduše umožnil dostat se z jednoho místa na jiné,“ připomíná Koolhaas.

A s městy to podle něj není lepší. „Problém je, že v minulých 20 až 30 letech se z nich stala místa, kde se shromažďují relativně bohatí lidé a turisté. Města se drasticky změnila a my jsme tomu nevěnovali dostatek pozornosti,“ soudí autor knihy *Delirious New York*. Dlouho předtím, než svět začal každodenně používat výraz sociální odstup, viděl Koolhaas problém v tom, že polovina světové populace žije v metropolích postavených na dvou procentech půdy. A to bylo také námětem jeho výstavy *Venkov* v Guggenheimově muzeu, která poukazuje na lhostejný postoj k venkovským oblastem planety. Muzeum kvůli pandemii muselo zavřít v březnu, ani ne měsíc po zahájení výstavy.

A v době, kdy si mnoho obyvatel měst začalo přát bydlet někde, kde není tolik lidí, a začalo přemýšlet o původu potravin na svém stole.

Koolhaas si myslí, že není třeba města zavrhnout, ale spíš se zamyslet nad důvodem zanedbávání venkova. „Celá naše profese je zaměřena na požadavky a potřeby lidských bytostí. Jenomže vsude na světě se objevují velké mechanické stavby. Jsou rozlehlé, obdélníkové, uzavřené. Musíme vymýšlet architekturu, v níž hlavní budou stroje a roboti. Ale je třeba prozkoumat i to, jak mohou v jedné budově společně být jak roboti, tak lidé,“ sdělil Koolhaas.

[Time, ČTK, StavbaWEB on-line. Tisková zpráva ze dne 21. 5. 2020]

P Ě S T U J
P R O S T O R

Plzeň zelená modrá cyklus přednášek

V posledních letech je v ulicích (nejen) Plzně stále tepleji. V souvislosti s tím se stává velmi aktuálním téma adaptace měst na změnu klimatu a tzv. zeleno-modrá infrastruktura. Zabývat se jím bude i přednáškový cyklus „PLZEŇ ZELENÁ A MODRÁ“ pořádaný spolkem Pěstuj prostor. První část série s podtitulem „Město a změna klimatu“ proběhla 10. června 2020 v Plzni. Se svými příspěvky vystoupili klimatolog a meteorolog Radim Tolasz, environmentální ekonom Tomáš Baďura a zástupkyně Útvaru koncepce a rozvoje města Plzně Kristýna Zýková.

Mezivládní panel pro změnu klimatu (IPCC) vydal v uplynulých letech tři zvláštní zprávy. První z nich (Oteplení o 1,5 °C z října 2018) zvedla vlnu aktivismu nejen ve světě, ale i v Česku. Vývoj změny klimatu potvrdily i zprávy o využívání půdy (Změna klimatu a půda ze srpna 2019) a o oceánech a ledovcích (Oceán a kryosféra v měnícím se klimatu ze září 2019). I přes velký objem nových i staronových informací o změně klimatu pořád existují snahy o jejich zpochybnování. Je správné, že věda vyvolává diskuse a skepsi, je však těžko pochopitelné, když tato skepse popírá základní fakta. Měli bychom se posunout o úroveň výše a začít konečně

diskutovat o možných, logických a proveditelných opatřeních, která antropogenní změnu klimatu zmírní a pomohou nám s adaptací. Není čas panikařit, měli bychom jednat. Toto stále aktuálnější téma přiblížil ve svém příspěvku Fakta a čísla o změně klimatu (u nás i ve světě) klimatolog a meteorolog Radim Tolasz, který od roku 2014 Českou republiku v IPCC zastupuje.

Do jaké míry může současné vědecké poznání pomoci (sociálně a ekonomicky optimální) adaptaci měst ke změně klimatu? Jakou ekonomickou hodnotu má park či stromořadí ve veřejném prostoru? Jak porovnat investice do „zelené“ vs. „šedivé“ infrastruktury? Přednáška environmentálního ekonomy Tomáše Baďury s názvem Ekonomický a sociální rozměr adaptačních opatření na změnu klimatu se pokusila nastínit, jak věda může pomoci na tyto otázky odpovědět, a specificky se zaměřila na to, jak sociální vědy spolu s vědami přírodními mohou formovat městské plánování a zohlednit v rozhodovacích procesech ekonomické a sociální hodnoty plynoucí z městské zeleně.

Na závěr přednášky Kristýna Zýková z Útvaru koncepce a rozvoje města Plzně nastínila vznik a povahu opatření, která jsou součástí strategie adaptace města na klimatické změny.

[StavbaWEB on-line. Tisková zpráva ze dne 8. 6. 2020]

Návrh podoby okolí jezera Milada u Ústí vzejde ze soutěže

Palivový kombinát Ústí dne 9. června 2020 vyhlásil mezinárodní krajinářsko-urbanisticko-architektonickou soutěž na území jezera Milada u Ústí

nad Labem. Týmy se mohou přihlásit do konce července. Porota složená z architektů, urbanistů a politiků z nich v srpnu vybere šest. Vítězný návrh bude znám na jaře 2021.

Soutěž má určit, jak se bude okolí zatopeného hnědohelného lomu dál rozvíjet. Na jejím zadání se podíleli odborníci i veřejnost. Tvořilo se půl roku, soutěž připravila společnost ON-plan. „Komunikaci nám ztížila pandemie (koronaviru), ale nakonec se vše podařilo. Řešitelské týmy mají mít ze zadání jasnou představu, kam chceme my se samosprávami a dalšími nasměrovat tuto oblast,“ uvedl náměstek ředitele Palivového kombinátu Ústí (PKÚ) Petr Kubiš.

Jezero se otevřelo veřejnosti před pěti lety a od té doby si získalo velké množství příznivců z řad turistů, sportovců, přírodovědců. „Území má obrovský potenciál, a to pro uspokojení potřeb místních, ale i jako místo, které se může stát centrem turismu,“ uvedl Ondřej Špaček, jeden ze členů poroty soutěže. „Je to jedinečná příležitost ukázat Ústí v nové tváři,“ řekla krajinářská architektka Jitka Trevisan, členka poroty.

V příštím roce budou dokončeny v areálu přípojky vody, kanalizace a elektrické energie. „Tím dojde ke zlepšení zázemí nezávisle na soutěži. Pro nás jako státní podnik je nejdůležitější nalézt budoucí samofinancování jezera. Veškeré aktivity musí přispět k tomu, aby generovaly peníze na údržbu vody, úklid areálu a péči o rekultivované plochy v okolí,“ uvedl ředitel PKÚ Walter Fiedler.

O zastavení těžby u Chabařovic na Ústecku se rozhodlo v 90. letech minulého století. Napouštění jezera o rozloze 250 hektarů začalo v roce 2001 a skon-

čilo v roce 2010, v roce 2015 bylo zpřístupněno veřejnosti. Maximální hloubka jezera je 24,7 metru.

[Tisková zpráva ČTK, StavbaWEB, 10. 6. 2020]

Technické památky Labsko-vltavské vodní cesty

Projekt „Dokumentace a prezentace technického kulturního dědictví na Labsko-vltavské vodní cestě“ je řešen v rámci programu Národní a kulturní identity administrovaného Ministerstvem kultury ČR. Řešení projektu je rozvrženo na roky 2018 až 2022. Hlavním cílem projektu je dokumentace existujícího technického dědictví objektů na Labsko-vltavské vodní cestě a jejich stavebních a technologických prvků a zpřístupnění těchto technických památek široké veřejnosti.

Hlavním výstupem projektu v roce 2019 byl softwarový nástroj pro dokumentaci a evidenci technického dědictví za využití moderních technologií pro širokou i odbornou veřejnost. Odborné veřejnosti umožňuje sdílení informačních zdrojů kompetentních organizací v oblasti správy, provozu a údržby objektů na Labsko-vltavské vodní cestě. Software byl sestaven na bázi expertního systému s možností sdílení informací webovým rozhraním s různými uživatelskými a administrátorskými úrovněmi (právo vkládat data, editovat, prohlížet).

[Fakulta stavební ČVUT v Praze on-line, <https://www.lvvc.cz/>]

Ministerstvo rozdělí 666 milionů korun na podporu bydlení v ČR

Ministerstvo pro místní rozvoj podpoří částkou převyšující 666 milionů Kč žádosti o dotace z programu Podpora bydlení a Podpora bydlení v oblastech se strategickou průmyslovou zónou (Solnice – Kvasiny) pro rok 2020. Dotace budou využity na výstavbu podporovaných bytů, výtahů a bezbariérových přístupů v bytových domech, a dále na výstavbu technické infrastruktury k zasilování pozemků.

„Tyto dotace putují skutečně tam, kde jsou potřeba. Na pečovatelské byty, výstavbu domovů, kde mohou senioři nadále žít aktivním společenským životem, a také na lepší přístup do bytů v domech, kde žijí naši starší spoluobčané. Část peněz putuje i do regionu Solnice – Kvasiny, který se potýká s nedostatkem bytů a technické infrastruktury,“ uvedla ministryně Klára Dostálová.

Příjem žádostí probíhal od 21. října loňského roku do 21. ledna. Z programu Podpora bydlení pro rok 2020 bude podpořeno celkem 260 žádostí za více než 541 milionů korun. Z programu Podpora bydlení v oblastech se strategickou průmyslovou zónou (Solnice – Kvasiny) bude podpořeno pět žádostí za necelých 125 milionů korun. Samostatný program zahrnující výstavbu bytů a technickou infrastrukturu je rovněž zaměřen na obce v okolí strategické průmyslové zóny v Královéhradeckém kraji.

[Tisková zpráva MMR, 28. 5. 2020]

15 milionů korun putuje z MMR obcím na tvorbu územních plánů

Ministerstvo pro místní rozvoj v průběhu podzimu loňského roku vyhlásilo výzvu na podávání žádostí o národní dotace v programu Podpora územně plánovacích činností obcí. Příjem žádostí byl ukončen 11. února. Ministerstvo podpo-

ří 67 územních plánů, které pomohou s rozvojem obcí. Celková částka dosahuje téměř 15 milionů korun.

„Každoroční velký zájem o tuto podporu dokazuje, že díky vzniku dokumentů územního plánování dojde ke zlepšení, zefektivnění, vyšší transparentnosti a zrychlení rozhodování v obci. Za dosavadní čtyřleté fungování tohoto dotačního titulu získaly dotaci více než čtyři stovky obcí v celkové hodnotě převyšující 76 milionů korun. Těší mě, že tímto můžeme pomoci dalším obcím, aby zpracovaly tak důležitý dokument,“ říká náměstek pro řízení sekce evropských a národních programů Zdeněk Semorád.

Dotační titul Územní plán z programu Podpora územně plánovacích činností obcí je určen zejména menším obcím, které nemají územní plán žádný, nebo mají starší územní plán schválený před 1. 1. 2007. Z dotace lze hradit až 80 % nákladů na zpracování návrhu územního plánu, případně i na vyhodnocení vlivů daného územního plánu na udržitelný rozvoj území.

K hodnocení bylo přijato celkem 108 žádostí s požadovanou výší dotace převyšující 26 milionů korun. Více informací a seznam schválených projektů naleznete na webových stránkách programu.

[Tisková zpráva MMR, 25. 5. 2020]

Nový stavební zákon potřebujeme všichni, pomůže nám v nastartování ekonomiky po krizi

Nový stavební zákon se týká milionů lidí v naší zemi. Průměrná cena nového bytu se už v Praze vyšplhala na téměř 7,5 milionu korun a bydlení se tak stalo nedostupným pro střední třídu. Nestaví se silnice, dálnice, o vysokorychlostních tratích si můžeme nechat jen zdát. Připravit nový úsek dálnice u nás totiž trvá v průměru 13 let. Za tím vším je neskutečně pomalé a administrativně náročné povolování staveb. V žebříčku obtížnosti získání stavebního povolení Světové banky je ČR na ostudném 157. místě ze 190 zemí. Náš stavební zákon je zcela nevyhovující a radí nás dokonce i za mnohé africké země. MMR dokončilo po pěti měsících intenzivního

vyjednávání připomínkovými místy finální podobu návrhu nového stavebního zákona, kterou 28. května odeslalo do Legislativní rady vlády ČR.

Hospodářství země přichází pomalým povolováním staveb ročně o 7,1 miliardy korun. *„Nyní ale musíme udělat vše, abychom ekonomiku nastartovali po koronavirové krizi a v tom pomohou v první vlně státní investice. Jakkmile se firmy postaví na nohy, musí ale přijít také soukromé investice a k tomu bude potřeba mít co nejdříve nový dynamický stavební zákon,“* řekl na tiskové konferenci premiér Andrej Babiš. Není už nadále možné, aby investoři čekali na prosazeních svých projektů pět a u infrastruktury dokonce 13 a více let. *„Tak bychom se z krize nikdy nedostali. Do roka musí firmy vědět, zda mohou stavět, či nikoli,“* řekla ministryně pro místní rozvoj Klára Dostálová.

Premiér proto ocenil, že po dlouhé pečlivé přípravě a měsících vyjednávání se všemi zainteresovanými stranami Ministerstvo pro místní rozvoj předloží tento týden Legislativní radě vlády návrh zcela nového stavebního zákona, který tyto problémy řeší. *„Hlavním principem je zrychlení stavebního řízení, odstranění přebujelé administrativy, která ho provází a zajištění dodržování lhůt ze strany státu,“* připomněla Dostálová. A dodala, že výsledná podoba zákona vyvážila soukromé a veřejné zájmy, když se Ministerstvu pro místní rozvoj podařilo vypořádat většinu z více než pěti tisíc připomínek, které se k zákonu sešly. Nový stavební zákon tak umožní dobudovat dálniční síť a další strategické stavby, stavět nedostatkové byty a ulehčí i život lidem, kteří si chtějí postavit rodinný dům.

„Je jasné, že bez peněz nejde stavět. A chce to investice velké. Proto byl rozpočet ŘSD letos už dvakrát navýšen. Poprvé o 19,1 miliardy korun, podruhé při koronavirové epidemii o 7,5 miliardy korun. Právě státní investice totiž pomůžou nastartovat ekonomiku. A právě nový stavební zákon má zajistit, aby se výstavba dopravní infrastruktury zrychlila, stejně jako stavby infrastruktury energetické, které hrají strategickou roli v oblasti bezpečnosti politiky státu,“ řekl ministr dopravy

a průmyslu a obchodu Karel Havlíček. Ředitel Ředitelství silnic a dálnic Radek Mátl doplnil, že investorská organizace státu má v tuto chvíli až 30 různě blokovaných a zdržovaných prioritních staveb v různém stadiu příprav. „Dnes dokáže jednotlivec donekonečna zdržovat povolení klíčových staveb, ze kterých by měla prospěch celá společnost. Současný stavební zákon mu dává neskonale široké možnosti, jak obstruovat,“ uvedl. Řada staveb, jako například příprava klíčového úseku Pražského okruhu mezi D1 a D11 nebo dálnice D11 či dálnice D35 stojí také proto, že je povolují malé stavební úřady, které nemají žádné zkušenosti s povolováním dálničních staveb. Proto ocenil, že nový stavební zákon zavádí specializovaný stavební úřad, kde budou strategické stavby projednávat odborníci s bohatými zkušenostmi s tímto typem záměrů.

Moderní, dynamický zákon 21. století

Problémem současné stavební legislativy je především roztržitost předpisů a stavebních úřadů. Dnes máme téměř 20 typů stavebních řízení a deset typů různých povolovacích procesů. To nový stavební zákon vyřeší tím, že do budoucna bude už jen jedno správní řízení a celé řízení o povolení stavby povede jeden stavební úřad. Výsledkem celého řízení tak bude u běžných staveb jedno „razítko“. Celý proces bude navíc digitalizovaný. Zákon uleví stavebníkům v tom, že nebudou muset shánět více než 40 razítek a sami vypořádat často protichůdné požadavky dotčených orgánů. Maximum jich totiž bude integrováno do stavebních úřadů.

Neintegrování zůstanou pouze částečně památkáři, a to u samotných kulturních a národních památek a památkových rezervací. Tam je nicméně definitivní slovo památkářů na místě. Stejně tak jako životní prostředí, kde zůstane samostatné postavení Agentury ochrany přírody a krajiny, a to ve zvláště chráněných územích. U případných staveb v národních parcích a podobně významných územích přece musí mít orgán životního prostředí poslední slovo. I pro památkáře, životní prostředí a hasiče ale bude platit fikce souhlasu, takže řízení nebude trvat roky! Není tedy pravda, že zůstane „spousta“ razítek. Celý proces také velmi zrychlí tzv. apelační princip, který odstraní nekonečný ping-pong mezi stavebními úřady, kdy se rozhodování stále vrací z odvolacích orgánů na prvoinstanční.

Stát bude muset dodržovat své lhůty!

Velmi důležitým principem nového zákona je tlak na dodržování lhůt státem. „Nedodržování lhůt se bohužel stalo smutným standardem. Přece není možné, aby když se občan zpozdí s daňovým přiznáním byť o jediný den, následovala sankce, a zároveň stavebníci čekali na stanoviska a vyjádření státu měsíce,“ řekla Klára Dostálová. Zákon proto zavádí také velmi potřebnou fikci souhlasu, která znamená, že když se orgán nestihne vyjádřit, bude se mít za to, že souhlasí. Pro samotný stavební úřad bude platit opatření proti nečinnosti, kdy v případě, že stavební úřad nerozhodne ve lhůtě, věc neprodleně přebere nadřízený krajský stavební úřad a ve věci rozhodne.

Nový stavební zákon vychází z věcného záměru. Jediné, čím se od něj částečně vzdálil, je dohoda se Svazem měst a obcí, která byla učiněna na začátku ledna na úrovni premiéra. Na základě ní budou stavební úřady v první linii zachovány na obcích, státní stavební správa vznikne od krajů výš. Do ní budou integrovány dotčené orgány. Vznikne tak 14 krajských stavebních úřadů plus jeden specializovaný pro velké strategické stavby typu dálnic. V čele bude stát Nejvyšší stavební úřad.

Stavebníci po rychlém řešení volají

Po rychlém přijetí nového stavebního zákona volají stavební firmy. Chtějí, aby začal platit už příští rok. Takový je výsledek průzkumu CEEC Research, který provedl ve spolupráci s Ministerstvem pro místní rozvoj mezi 103 stavebními firmami. Ty tíží především množstvím stanovisek dotčených orgánů, komplikovanou strukturou stavebních úřadů, široké vymezení účastníků řízení, nedodržování lhůt úřady nebo opakovaná odvolání a soudní řízení. To všechno jsou problémy, které nový stavební úřad řeší. Naléhavou potřebu nové legislativy si uvědomuje i veřejnost. Podle průzkumu agentury IPSOS, který mezi tisíci respondentů provedla pro MMR, pociťuje důsledky pomalého povolování staveb především u výstavby dopravní infrastruktury a zdražování bytů.

Nový stavební zákon by měla projednat vláda v průběhu léta. Do Poslanecké sněmovny doputuje v září. Platit by měl začít v průběhu roku 2021 s tím, že účinností bude nabývat postupně do poloviny roku 2023.

[Tisková zpráva MMR, 26. 5. 2020]